

Primum la redacţie

Lectura oricărui text provoacă o anume opinie subiectivă. Mai multe opinii subiective tind să fixeze o părere obiectivă care, şi ea, evident, va fi sau nu validată de timp. Iată de ce, citind în revista Teatrul nr. 8 recenziile volumului „Ciripit de păsărele” de Dinu Grigorescu şi constatând diferenţele sensibile între părerile recenzenţilor şi ale mele, ca mai „bătrîn” comediograf care aşteaptă cu interes fiecare comedie apărută în orizontul teatrului românesc, aş vrea să-mi spun şi eu părerea despre această carte, dar, mai ales, despre acest autor. Nu doresc să scriu o cronică de întâmpinare, ci să desprind câteva trăsături definitorii pentru scrisul autorului, de la care s-ar putea, cîndva, să pornească un regizor ce va încerca să monteze un spectacol adecvat acestei modalităţi de a scrie comedie.

Apariţia unui comediograf în cîmpul teatrului românesc este un eveniment. Evenimente au fost apariţiile unor comediografi ca Băieşu, Mazilu, Solomon, Căcovănu, Ispirescu. Cărţile lor aşteptate. Rîndurile de faţă vor să salute, în colecţia „Rampa”, un comediograf care îşi impune mai greu numele, datorită limbajului său special. Aştept în aceeaşi colecţie volumul lui Mihai Ispirescu, vioară cu timbru, de asemenea, aparte, dar de certă valoare. Dacă astăzi Grigorescu şi Ispirescu nu sînt reprezentaţi pe scenele noastre așa cum s-ar cuveni, cred că de vină sînt teatrele care investesc mai puţin într-un nume nou, mizînd pe priza la public a celor consacraţi.

Le curînd, a apărut volumul **Ciripit de păsărele*** al lui Dinu Grigorescu, în care autorul a publicat prima sa piesă (**Ciripit de păsărele**) ca să se vadă, cred eu, de unde a pornit, şi o piesă care l-a consacrat, arătînd că dramaturgul are deschidere socială atunci cînd îşi propune asta. **Ciripit de păsărele** — variantă îmbunătăţită faţă de cea jucată de Teatrul de Comedie — deşi se cantonează în perimetrul mai puţin grav al problemelor de familie, are, cred, meritul de a fi pus în evidenţă, chiar de la început, trăsăturile specifice scrisului său.

A doua piesă, **Fluturi de noapte** investighează o lume nu atât importantă prin gravitatea şi greutatea socială a mediului şi personajelor, cît prin greutatea lor tipologică, în sensul că asemenea indivizi devin exponenţiali şi pot fi întîlniţi în oricare alt mediu, de orice importanţă. Trioul Tronaru (şeful), Vulpache (mîna dreaptă a şefului), Muscă (mîna stîngă a şefului) formează o piramidă socială de întîlnit oriunde acolo unde moralitatea este ignorată. Fiecare comediograf tînde să fixeze câteva tipuri umane proprii, depistate şi prezentate de el în manieră originală. Personajul cel mai original al teatrului lui Caragi-

ale este Cetăţeanul Turmentat. În comediiile mele cred că unul este Grozu (Scaunul), cu totul original (observaţia îi aparţine lui Romulus Guga). Ei bine, cred că acest triumfi social, specific nouă, pe care îl reprezintă Tronaru, Vulpache, Muscă este unul dintre cele mai originale din comedia contemporană românească.

Acest prim volum de teatru pe care-l oferă publicului Dinu Grigorescu dezvăluie câteva trăsături ale scrisului său asupra cărora aş vrea să mă opresc (fiind mai bătrîn şi cu mai multă experienţă în acest gen), uneori punînd pariu cu viitorul. Este evident că tînărul comediograf scrie un tip de teatru care se dezvăluie, în toate virtuţile lui, numai scenic. Este, poate, cel mai teatral, din acest punct de vedere, comediograf contemporan (l-aş asocia, aici, şi pe Mihai Ispirescu). De altfel, există opinia că teatrul care spune totul la lectură spune mai puţin pe scenă, şi personal cred că există destul adevăr în această observaţie, cel puţin vizînd un anume fel de a scrie teatru. Teatrul este scris să fie jucat, şi lectura, dacă nu aparţine unui om de teatru, care să **audă** şi să **vadă** textul, în spaţiul scenei, el pare sărăcăcios, oralitatea lui, ie un simplism dezarmant uneori. Teatrul lui Dinu Grigorescu trebuie perceput în spectacol, acolo unde el îşi dezvăluie virtuţile scenice. Ca şi teatrul lui Mihai Ispirescu. O întimplare semnificativă. Într-un juriu fiind, vîd un spectacol excepţional cu o piesă de Mihai Ispirescu. În acelaşi juriu, şi cronicarul de certă probitate Mircea Ghiţulescu. La sfîrşitul spectacolului, ca orice intelectual onest, Mircea Ghiţulescu îmi face mărturisirea: „Îţi spun sincer, la lectură acest teatru nu mi-a spus mare lucru. Am sentimentul că astăzi am descoperit un comediograf important”.

Lectura acestor două piese m-a convins că Dinu Grigorescu este un singuratic afectiv. Precizarea se impune deoarece adesea se crede că realitatea vine spre comediograf nefiltrată afectiv. Şi omul şi

* *Ciripit de păsărele*. Dinu Grigorescu, *Rampa*, Editura Eminescu, 1988.

scrisul sînt „singuratici“, dacă pot spune așa. Mi se pare că în felul său de a scrie, el nu are înaintași și nu va avea urmași, va rămîne ca un copac în mijlocul unei câmpii. Numai dacă ocolești efortul analizei, scapi ușor atașindu-l unor înaintași. Deși la prima vedere Dinu Grigorescu poate fi trimis spre Mazilu (indiferența față de originalitatea și ineditul subiectului, mediul dertzorlu în care se petrece întimplarea), el joacă, însă, mai mult decît acesta, absurdul, neavînd, cum avea Mazilu, geniul replicii. În schimb grija de construcție este mai evidentă la Grigorescu.

Ce îi lipsește lui Dinu Grigorescu pentru a-și lua locul său în perimetrul co-

mediei românești contemporane, pe măsura hazului său? Lipsa nu este în interiorul scrisului, ci în afara lui: șansa unui regizor care să-l dezvăluie în specificul scrisului său. În ziua (în seara) cînd un regizor cu deschidere comică îl va arăta pe scenă în unicitatea sa, un nou fel de a gîndi comedia se va impune publicului nostru. Mazilu a avut șansa lui Pintilie. Eu am avut-o pe a lui Tocilescu. Ispirescu pe Dan Micu. Cine va descoperi sunetul propriu al lui Dinu Grigorescu? E o problemă de șansă și de timp.

Tudor POPESCU

Moda vine, moda trece...

Bîntuie o modă în ultima vreme în practica teatrală: actorul în reprezentăție. Dacă ne lipsește exact interpretul lui Hamlet pentru ca distribuția tragediei shakespeareiene să fie cea ideală, dacă avem toate argumentele pentru a juca un Tartuffe memorabil, dar în trupă nu se află actor indicat pentru rolul titular, practica „împrumutului“ de la alt teatru ni se pare ușor de înțeles. Uneori se întîmplă astfel, dar adesea colaborarea nu se justifică decît, iertată fie vorba proastă, printr-un capriciu. Pentru roluri nu foarte importante, pe care le-ar putea rezolva cu forțe proprii, teatrele aduc interpreți de la sute de kilometri, hărțîndu-i pe drumuri, imbolnăvindu-i de inimă, dacă avioanele nu decolează, silindu-i să trăiască cu ochii pe ceas. Programările spectacolelor și deplasările se răvășesc și ele cu totul, ciștigul în plan artistic nefiind adesea pe măsura investiției de efort. Modă fiind, credem, însă, că va trece!

C. D.

„Oedip“ la Callatis

Prezentat în premieră absolută în vara lui 1987 Oedip-ul constantăean a continuat să se joace cu interes și în vara acestui an, reprezentațiile — în aer liber — desfășurîndu-se între 12 iunie și 11 septembrie în patru puncte ale litoralului: la Mamaia, pe malul lacului, lângă Cherhana, la Eforie Nord, în spațiile Clinicii Grand, la Cap Aurora, pe

plajă, și la Mangalia (Callatis), în Parcul Arheologic. Urmărind firul vieții lui Oedip, după tragediile lui Sofocle și Eschil, scenariul actorului și poetului constantăean Vasile Cojocaru a oferit premisele unui grandios spectacol, la realizarea căruia își dau concursul actorii Teatrului Dramatic și ai Teatrului de Păpuși, precum și ansamblul de balet al Teatrului Liric. Scenografia lui Constantin Ciubotariu și coregrafia datorată lui Fănică Lupu slujesc originala regie artistică a spectacolului, semnată de Andrei Mihalache și Dominic Dembinski, din distribuție făcînd parte actori ca Vasile Cojocaru, Longin Mărtoiu, Nina Udrescu, Eugen Mazilu, Elena Gurgulescu, Liviu Manolache, Jean Ionescu și Emil Bîrlădeanu. Culoarea, mișcarea, compoziția plastică a grupurilor, patosul interpretării actoricești și efectele „scenice“ speciale, de o spectaculozitate concordînd cu amploarea desfășurării de forțe artistice, dau reprezentației — în ciuda citorva lungimi — măreția tragică și elevața spirituală de care avea nevoie. Se continuă astfel Serile de teatru antic începute în 1978, la ruinele cetății Histria, cu spectacolul Legendele Atrizilor (regia Silviu Purcăreț), reinnodînd, la rîndu-le, străvechea tradiție teatrală a acestor ținuturi, tradiție ce coboară pînă în secolul VI î.e.n. În mediul ambiant de la marginea mării, oferit de Parcul Arheologic rămas din străvechiul Callatis, spectacolul însuși constituie cel mai bun argument, dîndu-și totodată sentimentul unei înălțătoare continuități culturale. Truda tuturor celor ce s-au învrednicit să dea viață reprezentației merită cu prisosință aplauzurile publicului și încurajarea forurilor locale în vederea unor încercări similare.

V. P.

Reflector